

INFOSTAT – INŠTITÚT INFORMATIKY A ŠTATISTIKY
Výskumné demografické centrum

**SLOVNÍK
DEMOGRAFICKÝCH
POJMOV**

Danuša Jurčová

Edícia: Akty
Bratislava, apríl 2005

Publikácia prezentuje výklad vybraných demografických pojmov. Obsahuje termíny, ktoré sa najčastejšie používajú v demografických analýzach v širšom zmysle, ako aj niektoré pojmy z oblasti štatistiky, medicíny, sociológie.

**2005 © INFOSTAT – Inštitút informatiky a štatistiky Bratislava
Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto práce nesmie byť akýmkoľvek spôsobom reprodukováná bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora. Jej text možno použiť len po príslušnom citovaní.**

Práca neprešla jazykovou úpravou.

ISBN 80-85659-40-9

OBSAH

ÚVOD	5
1. VŠEOBECNÉ DEMOGRAFICKÉ TERMÍNY	9
2. METÓDY, TECHNIKY, MODEL Y	15
3. ZDROJE DEMOGRAFICKÝCH DÁT	19
4. DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE	21
5. SOBÁŠNOSŤ	25
6. ROZVODOVOSŤ	29
7. PÔRODNOSŤ A PLODNOSŤ	31
8. POTRATOVOSŤ	37
9. ÚMRTNOSŤ	39
10. MIGRÁCIA	45
11. STAV A PRÍRASTOK OBYVATELSTVA	51
12. ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ŠTRUKTÚRY	53
12.1. POHLAVNÁ ŠTRUKTÚRA	53
12.2. VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA	54
12.3. ŠTRUKTÚRA PODĽA RODINNÉHO STAVU	58
12.4. DOMÁCNOSTI	58
LITERATÚRA	61
ABECEDNÝ ZOZNAM TERMÍNOV	64

ÚVOD

Problémy demografického vývoja – ako pokles počtu narodených, starnutie obyvateľstva, migrácia, atď., sú témy, s ktorými sa stretávame takmer denne aj v médiách. Spoločenský význam demografie sa síce neustále zväčšuje, ale demografické termíny sa často používajú nevhodne, bez poznania obsahu daného pojmu. Dokonca sa stáva, že demografické pojmy sú použité nevhodne aj v odbornej literatúre, najmä vtedy, keď sú súčasťou nedemografickej práce.

Demografickú terminológiu v bývalej československej federácii zastrešovali hlavne českí demografi. Kým demografia v ČR má viac ako storočnú tradíciu, slovenská demografia je mladšia a jej vývoj bol oveľa zložitejší, ale hlavne pomalší. Demografiu na Slovensku sa venovalo menej pozornosti ako v Čechách, a to nielen vo výskume, v praktických aplikáciách, ale aj vo výučbe. Tento stav sa odrazil aj v oblasti terminológie.

Demografická terminológia, ktorá sa v súčasnosti na Slovensku používa, sa formovala hlavne na Štatistickom úrade SR, pri výučbe demografie na Ekonomickej univerzite v Bratislave, ako aj v rámci predmetu geografia na ďalších univerzitách. V praxi sa zaužívali najmä preklady z češtiny, niekedy to však boli len poslovenčené české výrazy, ktoré nie vždy splňali podmienky slovenského pravopisu.

Všetky tieto fakty viedli k myšlienke zostaviť aspoň najpoužívanejšie demografické pojmy do slovníka.

Slovník demografických pojmov (ďalej len „slovník“) bol pripravený v INFOSTATE - Výskumnom demografickom centre v Bratislave, v spolupráci s tímom odborníkov pracujúcich v oblasti demografie. Bol zostavovaný s cieľom doplniť chýbajúce podklady v oblasti demografie na Slovensku a zjednotiť, príp. aj zaviesť demografickú terminológiu potrebnú pri štúdiu demografických udalostí a procesov v Slovenskej republike.

Slovník obsahuje viac ako 300 hesiel - vybraných základných termínov, ktoré sa používajú v demografických analýzach v širšom zmysle, t.j. zahrňuje aj isté aspekty z oblasti štatistiky, medicíny, sociológie, atď., ale aj niektoré právne pojmy, ktoré sa používajú v demografii.

Termíny sú v slovníku zoradené do tematických okruhov a usporiadané sú podľa abecedy. Ku každému termínu je priradená jeho stručná definícia alebo výklad. Vo väčšine termínov je použitá medzinárodná definícia. U tých termínov, pre ktoré taká definícia neexistuje, je uvedená definícia platná v SR, príp. je uvedená zákonná úprava platná v SR. Pre uľahčenie štúdia demografickej literatúry v angličtine i pre účely prekladateľských prác sú k jednotlivým termínom uvedené aj ich anglické ekvivalenty alebo významové preklady. Niektoré termíny sú doplnené poznámkou, ktorá obsahuje prevažne vysvetlivky, spôsob použitia, príp. uvádza, či a ako sa daný termín používa v cudzojazyčnej literatúre alebo prináša inú definíciu, napr. definíciu OSN, ak je táto od slovenskej odlišná a nie je všeobecne akceptovaná. Ak má demografický pojem viac názvov alebo prekladov, sú v slovníku uvedené tak, že najpoužívanejší výraz je uvedený na prvom mieste. Jednotlivé časti v štruktúre termínov sú rozlíšené typom písma. Ako príklad uvádzame heslo „úhrnná plodnosť“, ktoré má nasledovnú štruktúru:

Názov:	Úhrnná plodnosť
Anglický preklad:	<i>Total fertility rate (TFR)</i>
Výklad:	Priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia (15 - 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.
Poznámka:	<i>Úhrn mier plodností podľa veku.</i>

Existujú však aj také termíny, u ktorých zatiaľ adekvátne anglické ekvivalenty buď nepoznáme alebo neexistujú, a preto v štruktúre hesla ich anglický ekvivalent nie je uvedený. U hesiel, ktoré sú definované jednoznačne alebo ich výklad je postačujúci, je poznámka vynechaná.

Slovník je výsledkom niekoľkých etáp prác na demografickej terminológii. Po zohľadnení pripomienok širšej demografickej verejnosti bola jeho prvá verzia vydaná v INFOSTATE – Výskumnom demografickom centre v Bratislave v roku 2002.

Nová prepracovaná verzia slovníka sa snaží dôslednejšie rešpektovať potreby praxe. Je rozšírená o niektoré ďalšie termíny a kvôli lepšej orientácii bola do nej zaradená nová kapitola s názvom Metódy, techniky, modely. V porovnaní s prvou verziou slovníka sú niektoré definície spresnené a doladené sú aj anglické termíny.

Úplná verzia slovníka je vystavená v pdf - formáte na web - stránke Výskumného demografického centra na adrese:

<http://www.infostat.sk/vdc>.

Na tejto stránke sa nachádza aj **interaktívna verzia slovníka**.

Slovník demografických pojmov je určený ako praktická príručka pre všetkých, ktorí sa zoberajú demografiou a demografickou štatistikou.

Za cenné pripomienky a rady pri vypracovávaní slovníka ďakujem kolegom z Výskumného demografického centra, odborníkom zo Štatistického úradu SR, Univerzity Komenského v Bratislave, Ekonomickej univerzity v Bratislave, z Ústavu zdravotníckych informácií a štatistiky v Bratislave, z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Slovenskej akadémie vied, demografom z Českej republiky – z Vysokiej školy ekonomickej v Prahe a z Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe, ako aj pracovníkom ďalších inštitúcií.

Autorka

1. VŠEOBECNÉ DEMOGRAFICKÉ TERMÍNY

COMMON DEMOGRAPHIC TERMS

Demogeografia, geografia obyvateľstva

Demogeography, geography of population

Vedná disciplína humánnej geografie, ktorá skúma základné znaky a zákonitosti vývoja, veľkosti, rozmiestnenia, zloženia a dynamiky priestorových štruktúr obyvateľstva v jeho vzájomných väzbách s ostatnými geografickými prvkami.

Demografia

Demography

Vedná disciplína na rozhraní viacerých odborov, ktorá sa zaoberá reprodukciou ľudských populácií.

Podľa OSN: Demografia je veda a praktická činnosť, ktorá sa zaoberá štatistickou a matematickou analýzou veľkosti, zloženia a priestorovej distribúcie ľudských populácií a príčinami a dôsledkami zmien plodnosti, úmrtnosti, sobášnosti a migrácie.

Demografická reprodukcia

Demographic reproduction

Obmena ľudských populácií v dôsledku prebiehajúcich procesov rodenia, umierania a migrácie.

V širšom zmysle sa do demografickej reprodukcie zahŕňajú aj procesy sobášnosti, rozvodovosti a potratovosti. Na zvýraznenie procesov rodenia a umierania sa používa termín prirodzená reprodukcia.

Demografická revolúcia

Demographic transition

Zásadná zmena režimu reprodukcie, charakteristická výrazným poklesom úmrtnosti a pôrodnosti.

Demografická revolúcia sa niekedy zvykne nazývať aj ako prvá demografická revolúcia.

Podľa OSN: Zmena vysokej pôrodnosti a úmrtnosti na nízku pôrodnosť a úmrtnosť ako dôsledok industrializácie a modernizácie.

Demografická štruktúra

Demographic structure

Zloženie obyvateľstva podľa určitých charakteristík.

Najčastejšie podľa biologických, ekonomických a kultúrnych znakov, v užšom zmysle zloženie obyvateľstva podľa pohlavia a veku.

Demografické procesy

Population processes

Demografické udalosti určitého typu sledované ako hromadný jav.

Demografickými procesmi sú sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, potratovosť, úmrtnosť a migrácia.

Demografické správanie

Demographic behaviour

Správanie sa ľudí v súvislosti s demografickou reprodukciou.

Používa sa aj termín reprodukčné správanie (reproductive behaviour).

Demografické udalosti, demografické javy

Demographic events

Životné udalosti, ktoré vo vzájomnej kombinácii utvárajú demografickú reprodukciu alebo s ňou bezprostredne súvisia a ktoré sú v tejto podobe predmetom demografickej analýzy a prognózy.

Demografickými udalosťami sú uzavretie manželstva, rozvod, narodenie, potrat, úmrtie a sťahovanie.

Demografický prechod

2. demographic transition

Zmena reprodukčného správania obyvateľstva, charakteristická poklesom pôrodnosti, zmenou rodinného správania a posunom v systéme hodnôt.

Zmeny sú prejavom postmodernizmu v populačnom vývoji. Niekedy sa zvykne nazývať aj ako druhá demografická revolúcia alebo druhý demografický prechod.

Generácia

Generation

Súbor osôb s rovnakým rokom narodenia.

Generácia je zvláštnym prípadom kohorty.

Historická demografia

Historical demography

Časť demografie, ktorá sa zaoberá štúdiom reprodukcie za obdobie pred existenciou pravidelnej demografickej štatistiky.

Hustota obyvateľstva

Population density

Počet obyvateľov pripadajúci na jednotku plochy.

Najčastejšie na 1 km².

Kohorta

Cohort

Súbor osôb, u ktorých došlo v tom istom časovom intervale (obyčajne v kalendárnom roku) k určitej demografickej udalosti.

Maltuzianizmus

Malthusianism, Malthusian population theory

Doktrína, založená na maltuziánskej teórii populačného rastu, ktorá zdôrazňuje potrebu limitov populačného rastu za účelom zvýšenia životnej úrovne.

Migrácia, sťahovanie

Migration

Zmeny v stave obyvateľstva, vychádzajúce z priestorového pohybu, pri ktorom dochádza k zmene trvalého (obvyklého) pobytu obyvateľa.

Neomaltuzianizmus

Neomalthusianism

Doktrína, podľa ktorej sa biode a preľudneniu dá čeliť (a zabezpečiť ekonomický blahobyť) iba reguláciou pôrodnosti pomocou antikoncepcie a príslušného zákonodarstva.

Obyvateľstvo

Inhabitants

Populácia žijúca na určitom území.

Otvorená populácia

Open population

Populácia, ktorá má migračné kontakty s inými populáciami, t.j. v ktorej existuje migrácia.

Pohyb obyvateľstva

Population change

Zmeny v stave obyvateľstva, vychádzajúce z procesu reprodukcie.

Pohyb - prirodzený, priestorový (mechanický).

Populácia

Population

Súbor osôb, medzi ktorými dochádza k demografickej reprodukcii.

Často sa používa ako synonymum termínu obyvateľstvo.

Populacionizmus

Populationism

Teória, ktorá početný rast obyvateľstva pokladá za prvý a základný predpoklad moci a blahobytu štátu. Je v podstate protikladom maltuzianizmu.

Populačná klíma

Súhrnný vplyv okolia na populačnú reprodukciu.

Prejavuje sa vo formovaní a realizácii reprodukčných zvykov skupín obyvateľstva.

Anglický ekvivalent tohto pojmu neexistuje.

Populačná politika

Population policy

Súhrn prijatých opatrení priamo alebo nepriamo ovplyvňujúcich reprodukčné správanie obyvateľstva.

Populačné teórie

Population theories

Súhrn hypotéz, koncepcií a názorov o krátkodobých a dlhodobých faktoroch podmienajúcich demografickú reprodukciu, zmeny v počte a štruktúre obyvateľov a ich dôsledky.

Podľa OSN: Koncepcie, zamerané na vysvetlenie alebo predikciu interakcií medzi zmenami v populácii a ekonomickými, sociálnymi, psychologickými a inými faktormi.

Prirodzený pohyb

Natural changes of population

Zmeny v stave obyvateľstva, vychádzajúce z procesu prirodzenej reprodukcie.

Obnova obyvateľstva – výmena generácií narodených a zomretých.

Reálna populácia

Actual population

Skutočne existujúca populácia.

Regionálna demografia

Regional demography

Časť demografie, ktorá sa zaoberá štúdiom reprodukcie ľudských populácií v rôzne vymedzených regiónoch.

Obyčajne ide o štúdium reprodukcie častí populácie, žijúcich v určitých regiónoch.

Rozmiestnenie obyvateľstva

Spatial distribution of population

Lokalizácia obyvateľstva v priestore.

Stabilná populácia

Stable population

Teoretická populácia, v ktorej sa miery plodnosti a úmrtnosti podľa veku v čase nemenia a miera migračného prírastku, resp. úbytku je nulová.

Hrubá miera prirodzeného prírastku je teda konštantná a označuje sa ako vnútorná miera prirodzeného prírastku alebo aj Lotkova miera (intrinsic rate of natural increase, Lotka rate).

Stacionárna populácia

Stationary population

Špeciálny typ stabilnej populácie s nulovou mierou prirodzeného prírastku, konštantným počtom obyvateľov a nemennou vekovou štruktúrou.

Táto stacionárna populácia nie je totožná so Sundbärgovým typom stacionárnej populácie.

Stav obyvateľstva

Number of inhabitants

Počet, štruktúra a rozmiestnenie obyvateľstva.

Tabuľková populácia

Table population

Modelová populácia, ktorá sa používa na simuláciu priebehu demografických procesov.

Uzavretá populácia

Closed population

Populácia s prirodzenou reprodukciou – s prirodzenou obnovou, bez migrácie.

Migračne izolovaná populácia.

Veľkosť populácie

Population size

Počet členov danej populácie.

Záchovná hodnota

Replacement level

Úroveň úhrnnej plodnosti, pri dosiahnutí ktorej je zabezpečená jednoduchá reprodukcia v populácii.

Generácia môže zabezpečiť svoju náhradu pri hodnote úhrnnej plodnosti 2,1 alebo pri hodnote čistej miery reprodukcie 1,0.

2. METÓDY, TECHNIKY, MODELY

METHODS, TECHNIQUES, MODELS

Demografická analýza

Demographic analysis, population analysis

Metódy skúmania, vyhodnocovania a interpretácie stavu a pohybu obyvateľstva.

Extrapoláčna metóda

Extrapolation method

Metóda tvorby populačných projekcií, ktorá využíva matematické modely vychádzajúce z extrapolácie doterajších trendov vývoja.

Je vhodná pre kratšie časové obdobia, príp. pre krajiny s menej presnou štatistikou alebo väčšie regionálne celky (makroregióny, svet). Z extrapoláčnych metód sa v demografii najčastejšie využíva logistická, príp. exponenciálna krivka.

Jednovýstupné tabuľky života

Single – decrement life tables

Tabuľky života, v ktorých sa neuvažuje s pôsobením rušivých vplyvov iných udalostí.

Kohortno-komponentná metóda

(Cohort-) component method

Metóda tvorby populačných projekcií, založená na princípe posúvania vekových skupín, ich znižovania vplyvom úmrtnosti a dopĺňania narodenými (podľa predpokladanej intenzity plodnosti), prípadne migráciou.

Najčastejšie používaná metóda pre rôzne časové horizonty, vhodná najmä pre relatívne homogénne populácie (štáty a ich časti).

Longitudinálna analýza, kohortná analýza

Cohort analysis, longitudinal analysis.

Analýza udalostí, ktoré nastali v tej istej kohorte alebo generácii.

Metóda koeficientov hláv domácností

Headship rate method

Metóda tvorby projekcie domácností, založená na aplikácii predpokladaných koeficientov hláv domácností v určitej štruktúre (najčastejšie podľa pohlavia, rodinného stavu a typu domácnosti) na projektovanú pohlavnú a vekovú štruktúru obyvateľstva (príp. štruktúru obyvateľstva podľa rodinného stavu).

Nepriama štandardizácia

Indirect method of standardisation

Technika, založená na porovnaní skutočnej a štandardnej intenzity javu. Štandardom sú vhodne zvolené miery demografického javu.

Podrobné tabuľky života

Complete life tables

Tabuľky života podľa jednotiek veku.

Populačná prognóza

Population prognosis, population forecast

Nepodmienená, na vedeckom základe založená výpoveď o očakávanom najpravdepodobnejšom budúcom vývoji počtu obyvateľov a jeho pohlavnej a vekovej štruktúry.

Svojou nepodmienenosťou a snahou o maximálne priblíženie sa k budúceму vývoju sa odlišuje od projekcie. Niektorí autori nerozlišujú medzi prognózou a projekciou, iní za prognózu považujú len výsledok snáh o vyjadrenie očakávaného budúceho vývoja.

Populačná projekcia

Population projection

Podmienený výpočet a výsledok výpočtu budúceho vývoja veľkosti a demografickej štruktúry sledovanej populácie alebo jej časti.

Projekcie na obdobie do 10 rokov sa zvyčajne označujú ako krátkodobé, na obdobie od 10 do 25 rokov strednodobé a na obdobie nad 25 rokov dlhodobé.

Populačný odhad

Estimate of the population

Každý odhad počtu obyvateľstva a jeho štruktúr, týkajúci sa minulosti alebo prítomnosti, ktorý nie je súčasťou štatistického zisťovania.

Priama štandardizácia

Direct method of standardisation

Technika, eliminujúca vplyv vekovej štruktúry na mieru určitého demografického javu v porovnávaných populáciách. Štandardom je vhodne zvolená veková štruktúra.

Rozvodové tabuľky

Divorce tables

Tabuľky života popisujúce proces zániku manželstiev rozvodom.

Princíp konštrukcie je založený na určení pravdepodobností rozvodu manželstva podľa veku osôb v určitom období a na znižovaní tabuľkového počtu osôb žijúcich v manželstve na základe týchto pravdepodobností. Počítajú sa oddelene podľa pohlavia pre vek 15 do 59 rokov.

Skrátené tabuľky života

Abridged life tables

Tabuľky života pre vekové skupiny.

Najčastejšie sa počítajú pre 5 – ročné vekové skupiny.

Sobášne tabuľky

Nuptiality tables

Tabuľky života popisujúce proces uzavierania manželstiev.

Princíp konštrukcie je založený na určení pravdepodobnosti uzavretia manželstva osobou v danom veku v určitom období a na znižovaní tabuľkového počtu sobášaschopných osôb na základe týchto pravdepodobností. Počítajú sa podľa pohlavia a rodinného stavu pre vek od 15 do 49 rokov.

Stochastické demografické modely

Stochastic demographic models

Modely na podrobné štúdium demografických procesov, ktoré berú do úvahy pôsobenie náhodných javov.

Najčastejšie používanou stochastickou metódou v demografii je mikrosimulácia.

Štandardizácia

Standardisation

Technika, ktorá sa používa na odstránenie vplyvu rozdielov vo vekovej štruktúre alebo iných znakoch pri porovnávaní dvoch alebo viacerých populácií.

Štruktúrne modely

Structural models

Modely, vysvetľujúce populačné zmeny pomocou jednej alebo viacerých vysvetľujúcich premenných (obvykle nedemografických).

Najznámejšie sú ekonomicko-demografické a urbanizačné štruktúrne modely.

Tabuľky plodnosti

Fertility table

Tabuľky života popisujúce proces rodenia detí.

Usporiadaná séria mier plodnosti podľa veku a kumulatívnych mier plodnosti. Počítajú sa pre ženy v reprodukčnom veku (15-49 rokov, niekde 15-44 rokov).

Tabuľky života

Life tables

Modely demografických procesov založené na princípe úbytkov (dekrementov) z východiskového súboru.

Do súboru tabuliek života patria sobášne tabuľky, rozvodové tabuľky, úmrtnostné tabuľky a tabuľky plodnosti.

V angličtine sa termín life tables často používa aj na označenie úmrtnostných tabuliek.

Transverzálna analýza, prierezová analýza

Cross-sectional analysis, current analysis.

Analýza udalostí, ktoré nastali v rôznych generáciách (fiktívnych kohortách), ale v tom istom časovom intervale, obvyčajne v kalendárnom roku.

Úmrtnostné tabuľky

Mortality tables, life tables

Tabuľky života popisujúce proces zomierania obyvateľstva.

Princíp konštrukcie je založený na určení pravdepodobností úmrtia osôb podľa veku v určitom období a na znižovaní tabuľkového počtu žijúcich osôb na základe týchto pravdepodobností. Počítajú sa oddelene podľa pohlavia pre vek od 0 do 104 rokov.

Viacvýstupné tabuľky života

Multiple – decrement life tables

Tabuľky života, v ktorých sa uvažuje s pôsobením rušivých vplyvov iných udalostí.

3. ZDROJE DEMOGRAFICKÝCH DÁT

SOURCES OF THE DEMOGRAPHIC DATA

Anketa

Enquete

Zisťovanie názoru respondentov (spravidla náhodne vybratých) na určitý jav (javy).

Názory sa zisťujú kladením otázok, na ktoré sa žiada odpoveď, a to ústnou alebo písomnou formou – na anketových lístkoch.

Intercenzálne obdobie

Intercensal period

Obdobie medzi dvoma sčítaniami.

Matrika

Registration record, civil registration

Štátny evidenčný systém, obsahujúci evidenciu o osobnom stave fyzických osôb, ktoré sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli na území SR, a štátnych občanoch SR, ktorí sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli v cudzine.

Zákon o matrikách č. 154/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Pôvodne cirkevný evidenčný systém, štátne matriky boli na území Slovenska zavedené v roku 1894.

Migračná štatistika

Migration statistics

Štatistika zmien pobytu obyvateľstva.

V SR zahŕňa zmeny trvalého pobytu obyvateľstva.

Panelové zisťovanie

Panel survey

Opakujúca sa anketa.

Register obyvateľov

Population register

Automatizovaný spôsob evidencie obyvateľstva na území.

Slúži na vyhľadávanie údajov o osobách (osobné údaje, rodinné vzťahy osôb, v kombinácii s adresou). Československu bol založený v roku 1980 pod názvom Centrálny register obyvateľstva (CRO). V zmysle zákona č. 500/2004 Z. z. register vedie MV SR. Register sa zatiaľ nepoužíva na štatistické účely.

Sčítanie obyvateľstva, populačný cenzus

Population census

Vyčerpávajúce štatistické zisťovanie osobných, sociálnych a ekonomických údajov osôb k určitému okamihu, obyčajne v desaťročnom intervale.

V SR zahrňuje aj sčítanie domov a bytov. Sčítanými osobami sú občania SR a cudzinci prítomní na území SR.

Sčítania zvyčajne zohľadňujú medzinárodné odporúčania.

Štatistické hlásenie

Statistical report

Informácia, ktorú spravodajská jednotka zasiela štatistickému úradu.

V demografii je to informácia o výskyte demografických udalostí.

Štatistické zisťovanie

Statistical survey

Praktická činnosť, ktorou sa zhromažďujú základné údaje o skúmaných javoch.

Štatistika obyvateľstva

Demographic statistics

Praktická činnosť zameraná na získavanie dát o obyvateľstve.

V užšom zmysle sa pod štatistikou obyvateľstva chápe štatistické zisťovanie o obyvateľstve, v širšom zmysle aj spracovanie demografických údajov.

Štatistika pohybu obyvateľstva

Statistics of population change

Vitálna a migračná štatistika.

Vitálna štatistika

Vital statistics

Štatistika prirodzeného pohybu obyvateľstva.

Výberové zisťovanie

Sample survey

Neúplné štatistické zisťovanie, ktoré slúži na získavanie a spracovanie údajov o určených znakoch daného základného súboru.

V súčasnosti v SR neexistuje špeciálne demografické výberové zisťovanie. Z výberových zisťovaní, ktoré nie sú primárne zamerané na demografiu, poskytuje najviac demografických informácií mikrocenzus.

4. DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE

DEMOGRAPHIC INDICATORS

Analytické demografické ukazovatele

Analytic demographic indicators

Charakteristiky vypočítané zo základných ukazovateľov.

Najčastejšie ide o podiel dvoch základných ukazovateľov. Analytické ukazovatele sa delia na extenzitné a intenzitné.

Celkové ukazovatele

Total indicators

Ukazovatele vypočítané za celú populáciu.

Definitívne ukazovatele

Definitive indicators

Ukazovatele spracované na základe definitívnych údajov.

Demografické ukazovatele

Demographic indicators

Numerické charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.

Na základe rôznych kritérií sa delia na základné a analytické, na celkové, špecifické a diferencné, na transverzálne a longitudinálne, na definitívne a predbežné, na hrubé a porovnávacie, atď.

Diferenčné ukazovatele

Difference indicators

Ukazovatele, vypočítané za časť populácie, vymedzené vzhľadom na určitú sociálnu, národnostnú, náboženskú, príp. inú skupinu.

Extenzitné analytické ukazovatele

Extensive analytic indicators

Relatívne čísla, ktoré vzniknú porovnaním rovnorodých údajov v rovnakom čase a za rovnaké územie.

Keďže vyjadrujú štruktúru sledovaného javu (podiel z celku, resp. proporciu), nazývajú sa aj štruktúrnymi ukazovateľmi.

Najčastejšie sa uvádzajú v percentách alebo v promile.

Hrubá miera

Crude rate

Počet demografických udalostí určitého typu k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Hrubé ukazovatele

Crude indicators, gross indicators

Ukazovatele, vypočítané podľa najjednoduchších metód, bez vylúčenia rušivých vplyvov.

Poskytujú len hrubú (orientačnú) predstavu o analyzovanom jave alebo procese.

Index

Index, ratio

Podiel dvoch absolútnych čísel (rovnorodých alebo nerovnorodých), ale rôzne časovo alebo priestorovo vymedzených.

Intenzitné analytické ukazovatele

Intensive analytic indicators

Relatívne čísla, ktoré vzniknú porovnaním rôznorodých údajov. Údaje vyjadrené v menovateli môžu, ale nemusia byť nositeľmi udalostí v čitateli.

Vyjadrujú podiel intenzít dvoch javov, najčastejšie sú to miery jednotlivých demografických procesov.

Konečná miera

Cohort rate, completed rate

Súčet generačných mier určitého demografického procesu.

Zvyčajne sa počíta na jednu osobu.

Longitudinálne (kohortné) ukazovatele

Cohort indicators

Ukazovatele, ktoré charakterizujú presne vymedzenú kohortu.

Miera

Rate

Počet demografických udalostí určitého typu, ktorý pripadá na určitú skupinu obyvateľstva (najčastejšie na obyvateľstvo stredného stavu) za určité časové obdobie.

Napr. hrubá miera, všeobecná miera, redukovaná miera, špecifická miera, úhrnná miera, konečná miera, atď.

Porovnávacie ukazovatele

Comparative indicators

Ukazovatele, pri výpočte ktorých boli vylúčené tie rušivé vplyvy, ktoré so sledovaným procesom priamo nesúvisia.

Sú vhodné na porovnávanie a analýzy.

Predbežné ukazovatele

Preliminary indicators

Ukazovatele založené na neúplných alebo nedostatočne overených údajoch.

Špecifická miera

Specific rate

Počet demografických udalostí určitého typu v určitej skupine osôb k strednému stavu osôb tej istej skupiny.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Najčastejšími špecifickými mierami sú miery podľa pohlavia a veku.

Špecifické ukazovatele

Specific indicators

Ukazovatele, vypočítané za časť populácie, spravidla vymedzené vzhľadom na pohlavie, vek alebo trvanie určitého javu.

Transverzálné (prierezové) ukazovatele

Cross-sectional indicators

Ukazovatele, ktoré charakterizujú určitý časový úsek.

Najčastejšie jeden rok.

Úhrnná miera

Total rate

Súčet špecifických mier určitého demografického procesu za určité obdobie, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa počíta na jednu osobu.

U plodnosti, potratovosti a úmrtnosti ide o miery podľa pohlavia a veku, u sobášnosti o miery prvosobášnosti podľa pohlavia a veku a u rozvodovosti o miery podľa dĺžky trvania manželstva.

Všeobecná miera

General rate

Počet demografických udalostí určitého typu k tej časti stredného stavu populácie, u ktorej táto demografická udalosť môže nastať.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Populácia, u ktorej určitý demografický jav môže nastať sa v angličtine nazýva population exposed-to-risk.

Základné demografické ukazovatele

Basic demographic indicators

Absolútne údaje získané priamo z jednotlivých údajových zdrojov.

5. SOBÁŠNOSŤ

NUPTIALITY

Dĺžka trvania manželstva

Duration of marriage

Rozdiel medzi dátumom sobáša a dátumom zisťovania alebo zániku manželstva, obyčajne v rokoch.

Hrubá miera sobášnosti

Crude marriage rate, crude nuptiality rate

Počet sobášov k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Kohabitácia, neformálne spolužitie, faktické spolužitie

Cohabitation, consensual union, non-marital union

Spolužitie muža a ženy bez uzavretia manželstva.

Konečná sobášnosť

Cohort marriage rate

Priemerný počet sobášov prepočítaný na jednu osobu danej generácie.

Obyčajne sa uvádza v percentách.

Ukazovateľ sa ráta pre 49 ročné osoby, oddelene podľa pohlavia.

Manželia

Married couple

Partneri opačného pohlavia žijúci v manželstve.

Manželstvo

Marriage, wedlock

Právne a spoločensky uznaný vzťah medzi dvoma partnermi opačného pohlavia.

Miera opakovanej sobášnosti

Remarriage rate

Počet sobášov vyššieho poradia k počtu osôb ovdovených a rozvedených.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia, spravidla na 1000 osôb.

Miera prvosobášnosti podľa veku

Age specific first marriage rate

Počet sobášov slobodných v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku, obyčajne za rok.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia, spravidla na 1000 osôb.

Miera sobášnosti podľa veku

Age specific marriage rate

Pomer počtu sobášov osôb v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku, obyčajne za rok.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia, spravidla na 1000 osôb.

Označuje sa aj ako špecifická miera sobášnosti.

Minimálny vek pri sobáši

Minimum age at marriage

Najnižší vek, v ktorom sa povoľuje uzavrieť manželstvo.

V SR 18 rokov, t.j. plnoletosť, resp. 16 dokončených rokov s povolením súdu.

Modálny vek pri sobáši

Modal age at marriage

Najčastejší vek pri sobáši.

Určuje sa pre osoby vo veku 15-49 rokov, oddelene podľa pohlavia.

Nevesta

Bride

Osoba ženského pohlavia, ktorá vstupuje do manželstva.

Obyvateľstvo schopné uzavrieť manželstvo (sobášaschopné obyvateľstvo)

Marriageable population

Súbor obyvateľov, ktorý spĺňa podmienky pre uzavretie manželstva v určitej spoločnosti.

V SR sú to osoby slobodné, rozvedené a ovdovené, ktoré dosiahnu aspoň minimálny vek, potrebný pre uzavretie manželstva, ktoré sú svojprávne a medzi ktorými nie sú priame príbuzenské vzťahy (predkovia, potomkovia, súrodenci).

Priemerný vek pri sobáši

Mean (average) age at marriage

Priemerný vek, v ktorom osoby uzavierajú manželstvo.

Počíta sa z mier sobášnosti podľa veku, oddelene podľa pohlavia, pre osoby 15-49 ročné.

Priemerný vek pri prvom sobáši

Mean age at first marriage

Priemerný vek, v ktorom slobodné osoby uzatvárajú manželstvo.

Počíta sa z mier sobášnosti podľa veku, oddelene podľa pohlavia, pre osoby 15-49 ročné.

Prvosobášnosť

First marriage

Uzavieranie prvých manželstiev (sobáše slobodných) sledované ako hromadný demografický jav.

Sleduje sa oddelene podľa pohlavia.

Snúbenci

Betrothed couple, fiancé, spouses

Partneri, ktorí sa rozhodli uzavrieť manželstvo.

Sobáš

Marriage, nuptial, wedding

Právny akt, ktorým sa uzaviera manželstvo.

Bežne zaužívaný pojem pre uzavretie manželstva je sobáš.

Sobáše vyššieho poradia

Remarriages

Uzavieranie manželstiev, pri ktorých aspoň jeden zo snúbencov je rozvedený alebo ovdovený.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia.

Sobášna kohorta

Marriage cohort

Osoby, ktoré uzavreli manželstvo v ten istý rok.

Určuje sa oddelene podľa pohlavia.

Sobášnosť

Nuptiality

Uzavieranie manželstiev sledované ako hromadný demografický jav.

Sleduje sa oddelene podľa pohlavia.

Úhrnná prvosobášnosť

Total first marriage rate (TFMR)

Priemerný počet prvých sobášov, ktoré by počas svojho života uzavrel jeden muž (jedna žena) vo veku do 50 rokov, za predpokladu nemennej sobášnosti a nulovej úmrtnosti.

Ide o úhrn mier prvosobášnosti podľa veku, prepočítaný na jednu osobu. Ukazovateľ sa počíta pre osoby vo veku 15-49 rokov, oddelene podľa pohlavia, obyčajne za rok.

Vek pri sobáši

Age at marriage, marriage age, nuptial age

Vek, v ktorom osoby uzatvárajú manželstvo.

Ide o dokončený vek, oddelene podľa pohlavia.

Všeobecná miera sobášnosti

General marriage rate

Počet sobášov k strednému stavu obyvateľov schopných uzavrieť manželstvo (sobášaschopných obyvateľov), obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia.

Ženích

Bridegroom, groom

Osoba mužského pohlavia, ktorá vstupuje do manželstva.

6. ROZVODOVOSŤ

DIVORCE

Hrubá miera rozvodovosti

Crude divorce rate

Počet rozvodov k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.
Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Index rozvodovosti

Number of divorces per new marriage

Počet rozvodov k uzavretým manželstvám, obyčajne za rok.
Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Miera rozvodovosti podľa dĺžky trvania manželstva

Duration-specific divorce rate

Počet rozvodov v danom roku podľa dĺžky trvania manželstva k východiskovému počtu sobášov.

Napr. počet rozvodov trojročných manželstiev sa delí počtom manželstiev spred troch rokov, atď'. Pri výpočte sa nezohľadňuje vplyv úmrtnosti a migrácie.

Miera rozvodovosti podľa veku

Age – specific divorce rate

Počet rozvodov v danom veku k strednému stavu mužov, resp. žien v tom istom veku, obyčajne za rok.

Zvykne sa označovať aj ako špecifická miera rozvodovosti.

Počíta sa oddelene podľa pohlavia. Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Úhrn mier rozvodovosti podľa veku vyjadruje priemerný počet rozvodov pripadajúci na jednu osobu.

Návrh na rozvod

Divorce petition

Písomná forma podnetu na súdne konanie o ukončení manželstva.

Príčina rozvodu

Cause of divorce

Dôvod, ktorý viedol k rozvodu manželstva.

Ako príčina rozvodu sa v SR štatisticky vykazuje: 1. neuvážené uzavretie manželstva, 2. alkoholizmus, 3. nevera, 4. nezáujem o rodinu, 5. zlé zaobchádzanie, odsúdenie za trestný čin, 6. rozdielnosť pováh, názorov a záujmov, 7. zdravotné dôvody (vrátane neplodnosti), 8. sexuálne nezhody, 9. ostatné dôvody a 10. súd nezistil zavinenie.

Priemerná dĺžka trvania manželstva pri jeho zániku

Average marriage duration at dissolution

Aritmetický priemer dĺžok trvania manželstiev pri ich zániku.

Rozvod

Divorce

Právny spôsob zániku manželstva za života manželov.

V SR o rozvode rozhoduje súd. Rozvedeným osobám právny poriadok umožňuje uzavrieť nové manželstvo.

Rozvodovosť

Divorce

Rozvody manželstiev sledované ako hromadný demografický jav.

Úhrnná rozvodovosť

Total divorce rate

Priemerný počet rozvodov pripadajúcich na jeden sobáš.

Ide o úhrn mier rozvodovosti podľa dĺžky trvania manželstva.

Všeobecná miera rozvodovosti

Divorce rate for married persons

Počet rozvodov k počtu existujúcich manželstiev (obyčajne k strednému stavu ženatých mužov, resp. vydatých žien), obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile. Počíta sa oddelene podľa pohlavia.

Niekedy sa nazýva aj mierou rozvodovosti manželstiev.

Zánik manželstva

Dissolution of marriage

Ukončenie manželstva rozvodom alebo úmrtím jedného z manželov, príp. vyhlásením jedného z manželov za mŕtveho.

Medzi zaniknutými manželstvami sa štatisticky vykazujú i manželstvá, ktoré boli súdom prehlásené za neplatné (annulment of marriage).

7. PÔRODNOSŤ A PLODNOSŤ

FERTILITY

Čistá miera reprodukcie (ČMR)

Net reproduction rate

Priemerný počet živonarodených dievčat, ktoré by sa narodili jednej žene počas jej celého reprodukčného obdobia, pri zachovaní úrovne plodnosti a úmrtnosti sledovaného roku.

Ak sa ČMR rovná jednej, hovoríme o jednoduchej reprodukcii. Ak je ČMR väčšia ako jedna, ide o rozšírenú reprodukciu, ak je ČMR menšia ako jedna, ide o zúženú reprodukciu.

Fyziologická plodnosť- fekundita (plodivosť)

Fecundity

Biologická schopnosť muža, ženy alebo páru plodiť, resp. rodiť deti.

Vo francúzštine sa pre plodivosť používa termín fertilité.

Hrubá miera pôrodnosti

Crude birth rate

Počet živonarodených k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Označuje sa aj ako hrubá miera živorodenosti. Ak sa uvažuje aj so všetkými narodenými (živo i mŕtvo) a označuje sa ako hrubá miera celkovej pôrodnosti.

Hrubá miera reprodukcie

Gross reproduction rate

Priemerný počet živonarodených dievčat, ktoré by sa narodili jednej žene počas jej celého reprodukčného obdobia (15 – 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

V longitudinálnom zmysle vyjadruje, do akej miery daná generácia zaistuje svoju náhradu, ak by úmrtnosť neexistovala. Z transverzálneho hľadiska vyjadruje, akým spôsobom by sa daná populácia reprodukovala pri zachovaní režimu plodnosti v danom období.

Index plodnosti

Child-woman ratio

Počet detí vo veku 0-4 roky k strednému stavu žien v reprodukčnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Používa sa v krajinách s neúplnou evidenciou živonarodených.

Konečná plodnosť

Completed fertility rate

Priemerný počet živonarodených detí pripadajúci na jednu ženu tej istej generácie za predpokladu nulovej úmrtnosti žien počas celého reprodukčného obdobia.

Súčet generačných mier plodnosti.

Manželská plodnosť

Marital fertility

Plodnosť v manželstve.

Medzipôrodný interval

Interval between successive births

Interval medzi dvoma za sebou idúcimi pôrodnami.

Miera manželskej plodnosti

Marital fertility rate

Počet živonarodených detí vydatým ženám k strednému stavu vydatých žien v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Počíta sa aj pre mužov. Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Miera mimomanželskej plodnosti

Non-marital fertility rate

Počet živonarodených detí nevydatým ženám k strednému stavu slobodných, rozvedených a ovdovených žien v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Miera mužskej plodnosti

Male fertility rate

Počet živonarodených detí k strednému stavu mužov v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

V SR je možné počítať len mieru manželskej mužskej plodnosti.

Miera plodnosti podľa veku

Age-specific fertility rate

Počet živonarodených detí ženám v určitom veku k strednému stavu žien v tom istom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Miery plodnosti podľa veku sa zvyknú označovať aj ako špecifické miery plodnosti.

Miera predmanželských koncepcií

Pre-marital conception rate

Počet predmanželských koncepcií k počtu sobášov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Miera tehotnosti podľa veku

Age-specific pregnancy rate

Počet tehotenstiev žien v danom veku k strednému stavu žien v tom istom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Miera ženskej plodnosti

Female fertility rate

Počet živonarodených detí k strednému stavu žien v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Odpovedá všeobecnej miere plodnosti.

Mimomanželská plodnosť

Non-marital fertility, extra-marital fertility, out of wedlock fertility

Plodnosť mimo manželstva.

Mŕtvonarodené dieťa

Stillbirth

Dieťa, ktoré sa narodilo bez znakov života a má pôrodnú hmotnosť 1000 gramov a viac.

Ak nemožno zistiť hmotnosť plodu, kritériom je 28 týždňov tehotenstva - podľa vyhlášky č. 22/88 Z. z., inde iné definície.

Mŕtvorodenosť

Stillbirth

Pôrody mŕtvych detí sledované ako hromadný demografický jav.

Narodený vyššieho poradia

Bith higher order

Dieťa narodené jednej matke v poradí ako druhé, tretie, atď.

S ohľadom na všetky narodené predchádzajúce deti (živé aj mŕtve).

Plodnosť - fertilita

Fertility

Realizovaná fyziologická plodnosť.

Vo francúzštine sa pre plodnosť používa termín *fecundité*.

Poradie narodeného dieťaťa

Birth order, parity

Poradie narodeného dieťaťa jednej žene.

S ohľadom na všetky narodené predchádzajúce deti (živé aj mŕtve). Niekedy sa berie do úvahy len poradie živonarodených detí.

Poradie tehotenstva

Pregnancy order

Určuje sa podľa všetkých evidovaných tehotenstiev jednej ženy.

Pôrod

Childbirth, birth, delivery

Úplné vytlačenie alebo vytiahnutie dieťaťa z tela matky, s výnimkou potratu.

Pôrod mimo manželstva

Birth out of wedlock, extra-marital birth, non-marital birth

Pôrod dieťaťa nevydatou matkou.

Matka slobodná, ovdovená, rozvedená.

Pôrod v manželstve

Birth in wedlock

Pôrod dieťaťa vydatou matkou.

Pôrodnosť

Natality

Rodenie detí, chápané ako hromadný demografický jav.

V anglickej literatúre sa často používa termín birth alebo fertility.

Predmanželská koncepcia (počatie)

Pre-marital (pre-nuptial) conception

Dieťa počaté pred sobášom.

Konvenčne: dieťa narodené do 7. mesiacov od sobáša, niekde do 8. mesiacov.

Priemerný vek (matky) pri pôrode

Mean age at childbirth

Priemerný vek matiek, obyčajne v danom roku.

Počíta sa z mier plodnosti podľa veku.

Špeciálne sa sleduje priemerný vek matiek pri prvom pôrode.

Reprodukčný vek

Reproductive age, childbearing age

Vek, počas ktorého je žena schopná rodiť deti.

Obyčajne vek 15-49 rokov, niekde vek 15-44 rokov.

Rok narodenia

Year of birth

Kalendárny rok, v ktorom sa dieťa narodilo.

Tehotenstvo

Pregnancy

Vnútromaternicový vývoj ľudského jedinca od počatia až po jeho ukončenie pôrodom alebo potratom.

Trvanie tehotenstva

Duration of pregnancy

Obdobie, ohraničené počatím (spojením spermie a vajíčka) a pôrodom (živého alebo mŕtveho) dieťaťa alebo potratom.

V praxi sa určuje od prvého dňa poslednej menštruácie (spravidla 280-286 dní, resp. 40 týždňov).

Úhrnná plodnosť

Total fertility rate (TFR)

Priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia (15 - 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

Úhrn mier plodnosti podľa veku.

Úhrnná miera ukončených tehotenstiev

Total terminated pregnancy rate

Priemerný počet ukončených tehotenstiev pripadajúci na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia (15 - 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti a potratovosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

Úhrn mier tehotnosti podľa veku.

Ukončenie tehotenstva

Pregnancy termination

Ukončenie vnútromaternicového vývoja ľudského jedinca pôrodom alebo potratom.

Vek (matky) pri pôrode

Age at birth

Vek matky pri pôrode.

Ide o dokončený vek. Špeciálne sa sleduje vek matiek pri prvom pôrode.

Viacnásobný pôrod

Multiple birth

Pôrod dvojčiat, trojčiat, atď.

Všeobecná miera plodnosti

General fertility rate

Počet živonarodených detí k strednému stavu žien v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Odpovedá miere ženskej plodnosti. Niekedy sa nazýva aj čistou mierou plodnosti.

Znaky života

Signs of life

Znaky života pri narodení dieťaťa sú: dýchanie, akcia srdca, pulzácia pupočníka alebo aktívny pohyb svalstva (aj keď nebol prerušený pupočník alebo nebola porodená placenta).

Živonarodené dieťa

Live birth

Dieťa vykazujúce aspoň jeden znak života, s pôrodnou hmotnosťou 500 gramov a viac, alebo s pôrodnou hmotnosťou 499 gramov a menej, ak prežije 24 hodín po pôrode.

Živorodenosť

Live birth

Pôrody živých detí sledované ako hromadný demografický jav.

8. POTRATOVOSŤ

ABORTION

Hrubá miera potratovosti

Crude abortion rate

Počet potratov k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Počíta sa aj zvlášť pre umelé a pre samovoľné potraty.

Index potratovosti

Abortion ratio

Počet potratov k počtu narodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Počíta sa aj pre umelé a pre samovoľné potraty. Niekedy sa počíta aj na živonarodených.

Miera potratovosti podľa veku

Age specific abortion rate

Počet potratov u žien v danom veku k strednému stavu žien v tom istom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Počíta sa aj pre umelé a pre samovoľné potraty. Niekedy sa nazýva aj špecifickou potratovosťou.

Potrat

Abortion

Predčasné samovoľné alebo navodené ukončenie tehotenstva, pri ktorom plod neprejavuje znaky života a pôrodnú hmotnosť má nižšiu ako 1000 gramov, alebo prejavuje niektorý znak života a pôrodnú hmotnosť má nižšiu ako 500 gramov, ale neprežije 24 hodín, príp. ak sa nedá určiť hmotnosť plodu a ide o tehotenstvo kratšie ako 28 týždňov. *V SR vyhláška č. 22/1988 Zb., inde iné definície. Medzinárodná definícia potratu neexistuje.*

Potratovosť

Abortion

Potraty sledované ako hromadný demografický jav.

Spontánný potrat, samovoľný potrat

Spontaneous abortion, foetal death, miscarriage

Samovoľné ukončenie tehotenstva, t.j. potrat podmienený biologicky, bez zjavného vonkajšieho zásahu.

Úhrnná potratovosť

Total abortion rate

Priemerný počet potratov pripadajúci na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia, za predpokladu nezmenenej úrovne plodnosti a potratovosti a nulovej úmrtnosti.

Úhrn mier potratovosti podľa veku.

Počíta sa aj pre samovoľné a umelé potraty.

Umelé prerušenie tehotenstva, umelý potrat, indukovaný potrat, interrupcia

Induced abortion

Navodené ukončenie tehotenstva.

Štatistiky obyčajne vykazujú legálne potraty. V angličtine sa často používa termín abortion pre umelý potrat.

Všeobecná miera potratovosti

General abortion rate

Počet potratov k strednému stavu žien v reprodukčnom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Počíta sa aj pre umelé a pre samovoľné potraty, pre vek 15-49 rokov.

9. ÚMRTNOST'

MORTALITY

Detská úmrtnosť

Child mortality, under five mortality

Úmrtnosť detí zvyčajne od jedného do štyroch rokov.

Horná hranica nebyva definovaná jednoznačne a posúva sa ďalej, napr. do veku 5 rokov.

Dojčenská úmrtnosť

Infant mortality

Úmrtnosť detí do jedného roka.

Dojčenská úmrtnosť na endogénne príčiny

Endogenous infant mortality

Dojčenská úmrtnosť na vrodené chyby, poškodenia pri pôrode, atď.

Dojčenská úmrtnosť na exogénne príčiny

Exogenous infant mortality

Dojčenská úmrtnosť na choroby infekčné, parazitálne, choroby dýchacej a tráviacej sústavy a pod.

Hrubá miera úmrtnosti

Crude death rate

Počet zomretých k počtu obyvateľov stredného stavu, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Materská úmrtnosť

Maternal mortality

Úmrtnosť matiek spojená s tehotenstvom, pôrodom a šestonedelím.

Maximálna dĺžka života

Life span

Maximálny počet rokov, ktoré by mohol prežiť ľudský jedinec za optimálnych podmienok.

Ide o teoretickú hodnotu; presnú hodnotu tohto ukazovateľa na základe súčasných vedomostí o ľudskom organizme nemožno zistiť. Často sa používajú odhady podľa veku najdlhšie žijúcich ľudí.

Miera detskej úmrtnosti

Child death rate

Počet zomretých detí vo veku 1 – 4 roky k strednému stavu detí tej istej vekovej skupiny, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb.

Vzhľadom na dostupnosť údajov UNICEF definuje mieru detskej úmrtnosti (under - 5 mortality rate) ako počet zomretých detí vo veku pod 5 rokov na 1000 živonarodených.

Miera dojčenskej úmrtnosti

Infant mortality rate (IMR)

Počet zomretých detí do jedného roka k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera materskej úmrtnosti

Maternal mortality rate (MMR),

Počet matiek, ktoré zomreli v súvislosti s tehotenstvom, pôrodom a šestonedelím, k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera mŕtvorodenosti

Stillbirth rate, rate of stillbirths

Počet mŕtvonarodených k počtu narodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera neskorej novorodeneckej úmrtnosti

Late neonatal mortality rate

Počet zomretých vo veku 7-27 dní k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera novorodeneckej úmrtnosti

Neonatal mortality rate

Počet zomretých vo veku 0-27 dní k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera perinatálnej úmrtnosti

Perinatal mortality rate

Počet mŕtvonarodených a zomretých do 7 dní k počtu narodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera ponovorodeneckej úmrtnosti

Postneonatal mortality rate

Počet zomretých detí vo veku od 28. dňa do jedného roka k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera popôrodnej úmrtnosti

Post partum mortality rate

Počet zomretých vo veku 0-2 dni k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera skorej novorodeneckej úmrtnosti

Early neonatal mortality rate

Počet zomretých vo veku 0-6 dní k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera úmrtnosti podľa príčiny smrti

Cause-specific death rate

Počet zomretých na určitú príčinu smrti k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Miera úmrtnosti podľa veku

Age-specific mortality rate, age-specific death rate

Počet zomretých v určitom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje na 1000 osôb. Počíta sa aj oddelene podľa pohlavia.

Používa sa aj termín špecifická miera úmrtnosti.

Miera úmrtnosti prvého dňa

First day mortality rate

Počet zomretých v prvých 24 hodinách života k počtu živonarodených, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

MKCH – Medzinárodná štatistická klasifikácia chorôb a pridružených zdravotných problémov

ICD - International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems

Jednoznačná medzinárodná klasifikácia chorôb, úrazov a príčin smrti, vypracovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO).

Aktualizuje sa pravidelnými revíziami v desaťročných intervaloch. V súčasnosti platí jej 10. revízia, t.j. ICD - 10.

Nadúmrtnosť mužov

Excess male mortality

Prevažnosť úmrtnosti mužov nad úmrtnosťou žien – maskulinita zomretých.
Vyššie miery úmrtnosti u mužov ako u žien (v určitých vekových skupinách).

Nadúmrtnosť žien

Excess female mortality

Prevažnosť úmrtnosti žien nad úmrtnosťou mužov – femininita zomretých.
Vyššie miery úmrtnosti u žien ako u mužov (v určitých vekových skupinách).

Neskorá novorodenecká úmrtnosť

Late neonatal mortality

Úmrtnosť detí vo veku 7-27 dní.

Normálna dĺžka života

Normal length of life

Modus tabuľkového počtu zomretých.
Vek, v ktorom ľudia najčastejšie zomierajú.

Novorodenecká úmrtnosť

Neonatal mortality

Úmrtnosť detí vo veku 0-27 dní, t.j. v prvých štyroch týždňoch života.

Perinatálna úmrtnosť

Perinatal death

Mŕtvorodenosť a úmrtnosť detí do 7 dní po narodení.
Je to úmrtnosť „okolo“ pôrodu, úmrtnosť pred potratom sa do perinatálnej úmrtnosti nezahŕňa.

Ponovorodenecká úmrtnosť

Postneonatal mortality

Úmrtnosť detí vo veku od 28. dňa do jedného roka.

Popôrodná úmrtnosť

Post partum mortality

Úmrtnosť vo veku 0-2 dni, t.j. úmrtnosť prvých 3 dní života.

Porovnávací index úmrtnosti

Comparative mortality index

Pomer skutočného a očakávaného počtu úmrtí za predpokladu intenzity úmrtnosti štandardnej populácie (t.j. za predpokladu, že miery úmrtnosti podľa veku a pohlavia danej populácie sú zhodné s mierami štandardnej populácie).

Príčina smrti

Cause of death

Choroba alebo iná udalosť zapríčiňujúca smrť.

Prvotná príčina smrti

Underlying cause of death

Choroba alebo iná udalosť, ktorou sa začal rad chorobných dejov, ktoré viedli priamo k smrti.

Skorá novorodenecká úmrtnosť

Early neonatal mortality

Úmrtnosť detí vo veku 0-6 dní, t.j. úmrtnosť prvých 7 dní.

Stratené roky života úmrtím, strata životného potenciálu

Years of life lost, potential years of life lost

Stredná dĺžka života vo veku, v ktorom daná osoba zomrela.

Stredná dĺžka života pri narodení

Life expectancy at birth, expectation of life at birth

Počet rokov, ktoré v priemere ešte prežije práve narodená osoba za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia.

Stredná dĺžka života v určitom veku

Life expectancy at given age

Počet rokov, ktoré v priemere ešte prežije osoba v príslušnom veku za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia.

Zvykne sa používať aj názov nádej na dožitie alebo očakávaná dĺžka života. Je to najčastejšie používaná globálna charakteristika na hodnotenie úmrtnosti.

Úmrtie

Death

Nezvratné ukončenie bioelektrických procesov v centrálnej nervovej sústave organizmu.

Úmrtnosť

Mortality

Výskyt úmrtí v danej populácii sledovaný ako hromadný demografický jav.

Úmrtnosť podľa príčin smrti

Cause-specific mortality

Úmrtnosť, klasifikovaná podľa príčiny (resp. skupín príčin), ktorou bola smrť spôsobená.

Úmrtnost' prvního dne

First day mortality

Úmrtnost' v prvních 24 hodinách života.

10. MIGRÁCIA

MIGRATION

Azyl

Asylum

Ochrana cudzinca, ktorý v štáte, ktorého je štátnym občanom (alebo v štáte, v ktorom býva, ak ide o osobu bez štátneho občianstva), má opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, náboženských alebo národnostných dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, a vzhľadom na tieto obavy sa nechce alebo nemôže vrátiť do tohto štátu.

Azyl môže byť udelený aj z humanitných dôvodov, ako aj za účelom zlúčenia rodiny.

Dohovor o právnom postavení utečencov (Ženeva 1951)

Protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov (New York 1967)

V SR: Dohovor o právnom postavení utečencov č. 319/1996 Z. z.

Čl.53 Ústavy Slovenskej republiky

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov

Azylant

Refugee

Cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

V praxi sa často nerozlišuje medzi termínmi azylant a žiadateľ o azyl.

Celková, úhrnná migrácia

Total migration

Úhrn vnútornej a vonkajšej migrácie.

Migrácia danej územnej jednotky (napr. prisťahovaní /vystahovaní do /z určitého kraja, okresu,...). Na úrovni štátu je totožná so zahraničnou migráciou, na úrovni napr. kraja je súčtom medzikrajskej a zahraničnej migrácie daného kraja.

Emigrácia

Emigration

Sťahovanie z určitej územnej jednotky.

Hrubá miera migračného salda

Crude rate of net migration

Migračné saldo k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Ilegálna migrácia, nelegálna migrácia

Illegal migration

Prekročenie štátnych hraníc, príp. ďalší pobyt osoby na území danej krajiny, ktorý ne-rešpektuje medzinárodné dohody a zákonné predpisy tejto krajiny.

Napr. pobyt osoby (na území danej krajiny) dlhší ako povolená doba pobytu, t.j. nelegálna migrácia na základe porušenia pobytového režimu (over-stay migration).

Imigrácia

Immigration

Sťahovanie do určitej územnej jednotky.

Legálna migrácia

Legal migration

Vstup osoby na územie danej krajiny a opustenie územia tejto krajiny spĺňajúce medzinárodné dohody a zákonné predpisy tejto krajiny.

Maloletý bez sprievodu

Unaccompanied minor

Osoba mladšia ako 18 rokov, bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá žiada o azyl.

Malý pohraničný styk

Local border traffic

Špeciálny režim pre prekračovanie hranice medzi dvoma štátmi na základe bilaterálnej zmluvy.

V SR môžu hranicu prekročiť iba občania EÚ žijúci trvalo alebo prechodne v tých obciach a cez tie prechody, na ktoré sa zmluva vzťahuje. EÚ nemá v tejto oblasti zjednotenú legislatívu.

Migrácia, sťahovanie

Migration

Pohyb cez hranice administratívnej jednotky, pri ktorom dochádza k zmene trvalého pobytu osoby (v SR zmena obce trvalého pobytu, niekde zmena obvyklého pobytu).

V zahraničí sa pod pojmom migrácia chápe hlavne zahraničná migrácia, v SR naopak hlavne vnútorná a označuje sa aj ako sťahovanie. V súčasnosti sa pojem migrácie začína používať v širšom zmysle – v zmysle pohybu za prácou (migrácia za prácou), sezónneho sťahovania (sezónne migrácie), kyvadlového pohybu (kyvadlové migrácie – dochádzka za prácou,...), atď.

Migračné saldo, čistá migrácia

Net migration, balance of migration, migration balance

Rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystťahovaných.

Migračný obrat

Turnover migration, migration turnover

Úhrn počtu prisťahovaných a vystťahovaných osôb za danú územnú jednotku (okres, kraj, atď.), obyčajne za rok.

Obrat sťahovania za republiku je zvyčajne obrat zahraničného sťahovania.

Migračný prírastok, prírastok sťahovaním, čistá imigrácia

Migration increase, migration surplus, net immigration

Prírastok obyvateľstva sťahovaním, t.j. kladné migračné saldo.

Označuje sa aj ako migračný zisk (migration surplus, net migration gain).

Migračný tok, migračný prúd

Migration flow, migration stream

Celkový počet migrantov, resp. prípadov sťahovania, s rovnakým miestom odchodu a s rovnakým miestom príchodu.

Migračný úbytok, úbytok zo sťahovania, čistá emigrácia

Negative net migration count, net emigration

Úbytok obyvateľstva zo sťahovania, t.j. záporné migračné saldo.

Migrant

Migrant

Osoba, ktorá mení miesto (obec) svojho trvalého (obvyklého) pobytu z jednej krajiny do druhej krajiny alebo z jedného regiónu do druhého regiónu v rámci krajiny.

Občianstvo

Citizenship

Právna väzba medzi osobou a štátom, ktorá nevyjadruje etnický pôvod osoby.

Udelenie občianstva v SR nemusí byť podmienené zánikom pôvodného občianstva.

V niektorých krajinách sa občianstvo označuje pojmom „nationality“.

Európsky dohovor o občianstve (Oznámenie MZV SR č. 418/2000 Z. z.).

Objem migrácie

Volume of migration

Súčet objemu vnútorného sťahovania a obratu zahraničného sťahovania.

Objem vnútorného sťahovania

Volume of internal migration

Počet prípadov sťahovania v rámci určitého územia (republiky, kraja, okresu, atď.).

V SR zahŕňa sťahovanie z obce do obce v rámci okresu (vnútrookresné sťahovanie), z okresu do okresu v rámci kraja (vnútrokrajské sťahovanie) a sťahovanie medzi kraji (medzikrajské sťahovanie).

Nazýva sa aj hrubou migráciou (gross migration).

Obvyklý pobyt

(Place of) Current residence

Miesto (miesta), kde sa osoba obvykle zdržiava.

Pojem používaný v zahraničí. Občania niektorých štátov môžu mať niekoľko miest pobytu.

Odídenec

De-facto refugee

Cudzinec, ktorému je na území inej krajiny poskytnuté dočasné útočisko (napr. počas vojnového konfliktu).

Povolenie na pobyt

Residence permit

Doklad, ktorý oprávňuje cudzinca zdržiavať sa na území daného štátu prechodne, resp. trvalo.

V SR sa povolenie na prechodný pobyt nevyžaduje od zahraničných Slovákov.

(Zákon č. 48/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov a č. 70/1997 Z. z. o zahraničných Slovákoch v znení neskorších predpisov.)

Prechodný pobyt

Temporary residence

Miesto (obec), kde sa občan alebo cudzinec zdržiava dočasne.

Dôvodom môže byť štúdium, zamestnanie, atď.

(V SR zákon č. 500/2004 Z. z. a zákon č. 48/2002 v znení neskorších predpisov).

Presídlenec

Displaced person

Osoba, ktorá bola presťahovaná do krajiny pôvodu.

Priestorový pohyb

Spatial mobility

Každá zmena prítomnosti osoby na určitom mieste, bez ohľadu na účel pohybu, periodicitu, smer, vzdialenosť, atď.

Nazýva sa aj mechanickým pohybom alebo geografickou mobilitou. Zahŕňa všetky typy premiestnení (dočasné i trvalé zmeny pobytu, odchádzku a dochádzku do zamestnania, sezónne migrácie, atď.).

Prist'ahovaný

Immigrant

Osoba, ktorá sa prist'ahovala do určitej územnej jednotky.

Ak prist'ahovaná osoba neprekračuje medzinárodné hranice, v anglickej terminológii sa označuje ako in-migrant, ak takéto hranice prekračuje označuje sa ako immigrant.

Reemigrácia

Re-migration, return migration

Návratová migrácia, t.j. návrat migranta do miesta predchádzajúceho vyst'ahovania.

Štátny občan

Citizen, national

Občan daného štátu.

Osoba, ktorá nie je štátnym občanom daného štátu, je v ňom cudzincom (foreigner, alien, non national). Osoba, ktorá nie je podľa zákonov žiadneho štátu považovaná za občana takéhoto štátu, sa nazýva osobou bez štátnej príslušnosti (stateless person). (Oznámenie MZV SR č. 206/2001 Z. z. o uzavretí dohovoru o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti a dodatku k tomuto dohovoru.)

Trvalý pobyt

Permanent residence

Trvalý pobyt je v mieste stáleho bydliska osoby.

V SR je to miesto - obec, kde sa občan SR alebo cudzinec trvale zdržiava, na základe úradnej registrácie - prihlásenia sa na trvalý pobyt.

(Zákon č. 500/2004 Z. z. a zákon č. 48/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.)

Viacnásobné občianstvo

Multiple citizenship

Súčasné vlastníctvo dvoch alebo viacerých občianstiev.

Vnútoraná migrácia

Internal migration

Sťahovanie v rámci vymedzeného územia, bez prekročenia jeho hraníc (napr. v rámci štátu, t.j. bez prekročenia štátnych hraníc).

V zahraničí sa na celoštátnej úrovni bežne nesleduje.

Vonkajšia migrácia

External migration

Sťahovanie z danej územnej jednotky a do danej územnej jednotky (s prekročením jej hraníc).

Vyst'ahovaný

Emigrant

Osoba, ktorá sa vyst'ahovala z určitej územnej jednotky.

Ak vyst'ahovaná osoba neprekračuje medzinárodné hranice, v anglickej terminológii sa označuje ako out-migrant, ak takéto hranice prekračuje, označuje sa ako emigrant.

Zahraničná migrácia, medzinárodná migrácia

International migration

Migrácia, pri ktorej sa prekračujú hranice štátu.

Obyčajne zahŕňa migráciu štátnych občanov danej krajiny, cudzincov a osôb bez štátneho občianstva. V anglickej terminológii sa prívlastok „international“ nezvykne bežne používať.

Získanie občianstva

Acquisition of citizenship

Legálne nadobudnutie občianstva v danej krajine občanom iného štátu alebo osobou bez štátnej príslušnosti.

Žiadateľ o azyl

Asylum applicant, asylum seeker

Cudzinec, ktorý žiada v inej krajine o ochranu pred perzekúciou alebo nebezpečenstvom hroziacim v krajine pôvodu.

V SR je to cudzinec, ktorý na útvare policajného zboru vyhlási, že žiada o udelenie azylu na území SR.

(Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov.)

11. STAV A PRÍRASTOK OBYVATEĽSTVA

NUMBER AND INCREASE OF POPULATION

Celkový prírastok

Total increase

Súčet prirodzeného prírastku a migračného salda.

Záporný súčet sa označuje ako celkový úbytok.

Hrubá miera celkového prírastku

Crude rate of total increase

Celkový prírastok k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Hrubá miera migračného salda

Crude rate of net migration

Migračné saldo k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Hrubá miera prirodzeného prírastku

Crude rate of natural increase

Prirodzený prírastok k strednému stavu obyvateľov, obyčajne za rok.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Koncový stav obyvateľstva v roku

Population on 31 December

Stav obyvateľstva k 31.12.

Migračné saldo

Net migration

Rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystťahovaných.

Kladné migračné saldo sa označuje ako migračný prírastok alebo migračný zisk, záporné migračné saldo ako migračný úbytok.

Počiatočný stav obyvateľstva v roku

Population on 1 January

Stav obyvateľstva k 1.1.

Priemerný stav obyvateľstva (v období)

Mean population

Chronologický priemer stavov za dané obdobie (mesiac, štvrt'rok, polrok, rok, ...)

Prirodzený prírastok

Natural increase

Rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých.

Záporný rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých sa označuje ako prirodzený úbytok.

Stredný stav obyvateľstva v roku

Mid-year population

Stav obyvateľstva k 1.7.

12. ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ŠTRUKTÚRY

BASIC DEMOGRAPHIC STRUCTURES

12.1. POHLAVNÁ ŠTRUKTÚRA

SEX STRUCTURE

Index femininity

Feminity ratio

Počet žien k počtu mužov v populácii.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile. V angličtine sa nepoužíva.

Index maskulinity

Sex ratio, masculinity ratio

Počet mužov k počtu žien v populácii.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Koeficient femininity

Feminity

Podiel žien v danej populácii.

Odvodené z latinského femininum – ženský rod.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Koeficient maskulinity

Masculinity

Podiel mužov v danej populácii.

Odvodené z latinského masculinum – mužský rod.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Pohlavie

Sex

Jedna z dvoch základných biosociálnych charakteristik každého ľudského jedinca (po pri veku).

Mužské – male, ženské – female.

Primárny index maskulinity

Primary sex ratio, sex ratio at conception

Počet chlapcov k počtu dievčat v populácii.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Sekundárny index maskulinity

Secondary sex ratio

Počet chlapcov k počtu dievčat pri narodení.

Zvyčajne sa vyjadruje v promile.

Štruktúra podľa pohlavia

Sex structure

Rozdelenie obyvateľstva podľa pohlavia.

12.2. VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA

AGE STRUCTURE

Billeterov index

Billeter index

Rozdiel medzi počtom osôb v predreprodukčnom a poreprodukčnom veku k osobám v reprodukčnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Dokončený vek

Age at last birthday

Presný vek, zaokrúhlený na celé roky nadol, t.j. vek dosiahnutý pri posledných narodeninách.

Udáva sa v rokoch.

Hlavné vekové skupiny

Main age groups

Vekové skupiny obyvateľstva vymedzené podľa vzťahu k ekonomickej aktivite.

Obyvateľstvo v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku. Sú vymedzené približne vekovými hranicami potenciálneho začiatku a konca ekonomickej aktivity.

Konvenčne sa používajú hranice 15 a 60 rokov, resp. 65 rokov.

Index ekonomického zaťaženia

Economic dependency ratio, index of economic burden

Počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Index ekonomickej závislosti mladých ľudí

Young age dependency ratio, child dependency ratio, green dependency ratio

Počet osôb v predproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

V slovenskej a českej literatúre sa označuje aj ako index závislosti I.

Index ekonomickej závislosti starých ľudí

Old age dependency ratio, aged dependency ratio, grey dependency ratio

Počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

V slovenskej a českej literatúre sa označuje aj ako index závislosti II.

Index starnutia, Sauvyho index

Ageing index

Počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Používajú sa aj reprodukčné vekové skupiny.

Index veku

Age index

Počet osôb v predreprodukčnom veku k osobám v poreprodukčnom veku.

Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

Používajú sa aj iné vekové skupiny.

Mediánový vek, vekový medián, medián veku

Median age

Vek, ktorá rozdeľuje populáciu na dve rovnako početné časti (polovicu s nižším a polovicu s vyšším vekom ako je medián).

Mladnutie populácie

Rejuvenation of population, younging of population

Zmeny vo vekovej štruktúre, spôsobené zvyšovaním podielu mladých ľudí v populácii.

Modálny vek, modus veku

Modal age

Vek, ktorý k danému okamihu dosiahol najviac osôb v populácii.

U demografických udalostí ide o najčastejší vek nositeľa danej demografickej udalosti.

Poproduktívny vek

Post-productive age

Vek, v ktorom väčšina obyvateľstva už nie je ekonomicky aktívna.

Konvenčne ide o vek 60, príp. 65 rokov a viac pre obidve pohlavia. V SR sa používal vek 60 rokov a viac (60+) pre mužov, 55 rokov a viac (55+) pre ženy.

Poreprodukčný vek (poreprodukčná veková skupina)

Post – reproductive age (group)

Vek 50 rokov a viac.

Niekde vek 45 a viac.

Predproduktívny vek

Pre-productive age

Vek 0-14 rokov.

Predreprodukčný vek (predreprodukčná veková skupina)

Pre - reproductive age (group)

Vek 0-14 rokov.

Nazýva sa aj detskou skupinou alebo detskou zložkou.

Presný vek

Exact age

Presná doba medzi okamihom narodenia a okamihom pozorovania.

Priemerný vek

Mean age

Vážený aritmetický priemer počtu rokov, ktoré prežili príslušníci danej populácie do daného okamihu.

Ide o priemerný vek žijúcich obyvateľov. Keďže pri výpočte z absolútnych hodnôt sa vekové štruktúry udávajú v dokončenom veku, ku každej hodnote veku treba pripočítať konštantu 0,5.

Produktívny vek

Productive age

Vek, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna.

V SR bola horná hranica vekovej skupiny odvodená od veku odchodu do dôchodku, t.j. vek 15-59 rokov pre mužov a 15-54 rokov pre ženy, inde najčastejšie vek 15-59, resp. 15-64 rokov.

Reprodukčné vekové skupiny

Reproductive age groups

Vekové skupiny obyvateľstva vymedzené podľa vzťahu k procesu reprodukcie.

Obyvateľstvo v predreprodukčnom, reprodukčnom a poreprodukčnom veku.

Reprodukčný vek (reprodukčná veková skupina)

Reproductive age (group)

Vek 15-49 rokov.

Niekde vek 15-44 rokov.

Starnutie populácie

Population ageing, aging of population

Zmeny vo vekovej štruktúre, spôsobené zvyšovaním podielu starých ľudí v populácii.

Starnutie populácie zdola

Ageing of population at the base, fertility dominated ageing

Starnutie populácie v dôsledku znižovania pôrodnosti.

Klesá relatívne zastúpenie detskej zložky populácie.

Starnutie populácie zhora

Ageing of population at the summit, mortality dominated ageing

Starnutie populácie v dôsledku predlžovania ľudského života.

Rastie relatívne zastúpenie staršej zložky populácie.

Sundbärgove typy vekovej štruktúry

Sundbärg classification of age structure

Progresívny, stacionárny alebo regresívny typ populácie podľa zastúpenia predreprodukčnej a poreprodukčnej zložky.

Progresívny typ populácie (progressive population) - typ populácie s výraznou prevahou detskej zložky. Stacionárny typ populácie (stationary population) - typ populácie, v ktorej detská a poreprodukčná zložka sú takmer vyrovnané. Regresívny typ populácie (regressive population) - typ populácie, v ktorej poreprodukčná zložka má prevahu nad detskou zložkou.

Vek

Age

Jedna z dvoch základných biosociálnych charakteristík každého ľudského jedinca (popri pohlaví).

Ak nie je uvedené inak, ide o dokončený vek.

Veková pyramída

Population pyramid, age pyramid

Dvojitý histogram na grafické vyjadrenie vekovej štruktúry obyvateľstva k určitému dátumu.

Konstruuje sa podľa jednorôčných alebo päťročných vekových skupín (zvislá os) tak, že podiel (alebo počet osôb) každej vekovej skupiny žien je znázornený na pravej a zodpovedajúci podiel mužov na ľavej strane vodorovnej osi. Niekedy sa konštruuje aj ako dvojitý polygón rozdelenia početností a nazýva sa stromom života.

Veková štruktúra

Age structure, age distribution, age composition

Vyjadruje rozdelenie obyvateľstva podľa veku do jednorôčných alebo viacročných skupín.

Obyčajne ide o päťročné vekové skupiny, t.j. 0-4 roční (alebo 0 roční a 1-4 roční), 5-9 roční, 10-14 roční, atď.), ale aj iné, napr. 99+ roční, resp. 60+ roční, 80+ roční, atď.

12.3. ŠTRUKTÚRA PODĽA RODINNÉHO STAVU *MARITAL STATUS STRUCTURE*

Rodinný stav

Marital status

Demografický, sociálny, právny a štatistický znak, ktorý označuje stav osoby podľa väzby na manželstvo a rodinu.

Rozvedení, rozvedené

Divorced persons

Osoby, ktorých manželstvo právne zaniklo.

Slobodní

Single persons

Osoby, ktoré nikdy neuzavreli manželstvo.

Vdovci, vdovy, ovdovení

Widows, widowers, widowed persons

Osoby, ktorých manželstvo zaniklo smrťou manželského partnera (manžela, manželky).

Ženatí, vydaté

Married persons

Osoby žijúce v manželstve.

12.4. DOMÁCNOSTI

HOUSEHOLDS

Bytová domácnosť

Household

Domácnosť tvorená osobami, ktoré žijú v jednom byte.

Cenzová domácnosť

Census household

Domácnosť, tvorená osobami žijúcimi v jednom byte na základe rodinných alebo iných vzťahov v rámci hospodáriacej domácnosti.

Medzi cenzové domácnosti patria úplné rodiny, neúplné rodiny, domácnosti jednotlivcov a viacčlenné nerodinné domácnosti.

Domácnosť jednotlivca

One person household

Jedna osoba, ktorá býva v byte sama alebo s inou cenzovou domácnosťou, ale samostatne hospodári.

Hospodáriaca domácnosť

Economic household

Domácnosť, tvorená osobami žijúcimi v jednom byte, ktoré spoločne hospodária.

Neúplná rodina

Single parent family

Jeden rodič s aspoň jedným dieťaťom.

Bez ohľadu na vek dieťaťa, ak dospelé dieťa netvorí samostatnú cenzovú domácnosť.

Plánovanie rodiny

Family planning (FP)

Slobodné a zodpovedné rozhodnutie manželského alebo kohabitujúceho páru o počte svojich detí a o časovom odstupe medzi nimi prostredníctvom umelých alebo prirodzených metód antikoncepcie.

Prednosta

Household head

Osoba, ktorá stojí na čele domácnosti.

Zvyčajne je to majiteľ (užívateľ) bytu alebo hlavný živiteľ.

Priemerná veľkosť domácnosti

Average household size

Priemerný počet členov domácnosti.

Rodina

Family

Prirodzená elementárna spoločenská skupina, ktorú tvoria osoby v blízkom príbuzenskom vzťahu.

Rodiny sa členia na úplné a neúplné.

V štatistickom zmysle je rodina typom cenzovej domácnosti, v biologickom a právnom zmysle je to zväzok muža a ženy, prípadne aj ich detí, a to nezávisle na to tom, či ide o manželstvo alebo kohabitáciu.

Úplná rodina

Complete family

Muž a žena, žijúci ako manželský alebo kohabitujúci pár, s deťmi alebo bez detí.

Bez ohľadu na vek dieťaťa, ak dospelé dieťa netvorí samostatnú cenzovú domácnosť.

Úplná rodina s deťmi sa zvykne nazývať nukleárnou rodinou (nuclear family).

Veľkosť rodiny

Family size

Počet osôb v úplnej alebo neúplnej rodine.

Viacčlenná nerodinná domácnosť

Multi-person non-family household

Dve alebo viac osôb, ktoré spoločne hospodária, ale netvorí rodinnú domácnosť.

LITERATÚRA

1. A Quick Reference Compendium of Selected Key Terms used in The World Report 2000. WHO 2000.
<http://www.who.int/terminology/ter/>
2. Andorka, R.: Determinants of fertility in advanced societies. METHUEN & CO LTD, London 1978.
3. Bliedung, S., Riesthuis, G. J. A. (eds.): Multilingual Dictionary. Demography. Informationszentrum Socialwissenschaften, Bonn 1995.
4. Demographic statistics 1999. EUROSTAT 2000.
5. Dictionary of Demographic and Reproductive Health Terminology, POPIN – Population Information Network, UN 1999.
<http://www.popin.org/~unpopterms/>
6. Dictionary of Social Protection Terms. Slovakian – English, English – Slovakian. EC 2000.
7. European social statistic. Demography. EUROSTAT 2000.
8. European social statistic. Migration. EUROSTAT 2002.
9. Glossary of Social Protection Terms. EC 2000.
10. Glossary of Terms. EMIN - European Migration Information Network, UCL, EC, EU 2002.
<http://www.emin.geog.ucl.ac.uk/glossary/>
11. Hinde, A.: Demographic Methods. Arnold, London 2002.
12. Kalibová, K., Pavlík, Z., Vodáková, A.: Demografie nejen pro demografy. SLON a Sociologický ústav AV ČR, Praha 1993.
13. Kontšeková, O., Finková, Z.: Štatistika práce a demografia. VŠE, Bratislava 1989.
14. Koschin, F.: Demografie poprvé. VŠE, Katedra informatiky a statistiky, Praha 2000.
15. Krátky slovník slovenského jazyka. Veda, Bratislava 1997.

16. Mészáros, J.: Výpočet úmrtnostných tabuliek. Výpočet stratených rokov života úmrtím. Metodický materiál. INFOSTAT, Bratislava 2000.
17. Mládek, J.: Základy geografie obyvateľstva. SPN, Bratislava 1992.
18. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 319/1996 Z.z. o ženevskom dohovore a newyorskom protokole o právnom postavení utečencov.
19. Pavlík, Z., Rychtaříková, J., Šubrtová, A.: Základy Demografie. Academia, Praha 1986.
20. Pavlík, Z. a kol.: Populační vývoj České republiky 2001. Přírodovědecká fakulta UK, Praha, 2002.
21. Population French-English Glossary. Council of Europe Press, 1994.
22. Pressat, R.: Demographic Analysis. Edward Arnold, London 1972.
23. Preston, S.H., Heuveline, P. Guillot, M.: Demography. Measuring and Modeling Population Processes. Blackwell Publishers, Oxford, Malden 2001.
24. Příručka demografické statistiky pro potřebu oblastních statistických orgánů. Metodická publikace. ČSÚ, Praha 2000.
25. Recommendations on Statistics of International Migration. Revision 1. Statistical Papers. Series M, No. 58, Rev.1. United Nations, New York, 1998.
26. Roubíček, V.: Úvod do demografie. CODEX Bohemia, s.r.o., Praha 1997.
27. Siegel, J.S.: Applied Demography. Academic Press, San Diego, San Francisco, New York, Boston, London, Sydney, Tokyo 2002.
28. Srb, V., Kučera, M., Růžička, L.: Demografie. Svoboda, Praha, 1971.
29. Šubrtová, A.: Dějiny populačního myšlení a populačních teorií. Ústav československých a světových dejin ČSAV, Praha 1989.

30. Vandeschrick, Ch.: Demografická analýza. Karlova Univerzita, Praha, 2000.
31. Vodáková, A., Vodáková, O., Soukup, V.: Sociální a kulturní antropologie. SLON a Sociologický ústav AV ČR, Praha, 2000.
32. Vaňo, B. (ed.): Populačný vývoj v Slovenskej republike 2002. INFOSTAT, Bratislava 2003.
33. Zákon č.540/2001 Z. z. o štátnej štatistike.
34. Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
35. Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
36. Zákon č. 500/2004 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky.

ABECEDNÝ ZOZNAM TERMÍNOV

Analytické ukazovatele

- demografické 21
- extenzitné 21
- intenzitné 22

Analýza

- demografická 15
- kohortná 15
- longitudinálna 15
- prierezová 17
- transversálna 17

Anketa 19

Azyl 45

Azylant 45

Billeterov index 54

Bytová domácnosť 58

Celková migrácia 45

Celkové ukazovatele 21

Celkový prírastok 51

Cenzová domácnosť 58

Cenzus 20

Čistá

- emigrácia 47
- imigrácia 47
- migrácia 46

Čistá miera reprodukcie 31

Definitívne ukazovatele 21

Demogeografia 9

Demografia 9

- historická 10
- regionálna 12

Demografická

- analýza 15
- reprodukcia 9
- revolúcia 9
- štruktúra 9

Demografické

- javy 10
- stochastické modely 17
- procesy 10
- správanie 10
- udalosti 10
- ukazovatele 21
- - analytické 21
- - základné 23

Demografický prechod 10

Detská úmrtnosť 39

Dieťa

- mŕtvonarodené 33
- živonarodené 36

Diferenčné ukazovatele 21

Dĺžka

- trvania manželstva 25
- života
- - maximálna 39
- - normálna 42

Dojčenská úmrtnosť 39

- na endogénne príčiny 39
- na exogénne príčiny 39

Dokončený vek 54

Domácnosť

- bytová 58
- cenzová 58
- hospodáriaca 59
- jednotlivca 58
- nerodinná, viacčlenná 60

Emigrácia 45

Extenzitné analytické ukazovatele 21

Extrapoláčna metóda 15

Faktické spolužitie 25

Fekundita 31

Femininita
 - index 53
 - koeficient 53
Fertilita 33
Fyziologická plodnosť 31
Generácia 10
Geografia obyvateľstva 9
Historická demografia 10
Hlavné vekové skupiny 54
Hospodáriaca domácnosť 59
Hrubá miera 21
 - celkového prírastku 51
 - migračného salda 45, 51
 - potratovosti 37
 - pôrodnosti 31
 - prirodzeného prírastku 51
 - reprodukcie 31
 - rozvodovosti 29
 - sobášnosti 25
 - úmrtnosti 39
Hrubé ukazovatele 22
Hustota obyvateľstva 10
Ilegálna migrácia 46
Imigrácia 46
Index 22
 - Billeterov 54
 - ekonomického zaťaženia 54
 - ekonomickej závislosti
 - - mladých ľudí 54
 - - starých ľudí 55
 - femininity 53
 - maskulinity 53
 - plodnosti 31
 - potratovosti 37
 - rozvodovosti 29
 - starnutia 55
 - veku 55
Indukovaný potrat 38
Intenzitné analytické ukazovatele 22
Intercenzálne obdobie 19
Interrupcia 38
Jednovýstupné tabuľky života 15
Koeficient
 - femininity 53
 - maskulinity 53
Kohabitácia 25
Kohorta 11
Kohortná analýza 15
Kohortné ukazovatele 22
Kohortno-komponentná metóda 15
Koncový stav obyvateľstva v roku 51
Konečná
 - miera 22
 - plodnosť 32
 - sobášnosť 25
Legálna migrácia 46
Longitudinálna analýza 15
Longitudinálne ukazovatele 22
Maloletý bez sprievodu 46
Maltuzianizmus 11
Malý pohraničný styk 46
Manželia 25
Manželská plodnosť 32
Manželstvo 25
 - dĺžka trvania 25
Materská úmrtnosť 39
Matrika 19
Maximálna dĺžka života 39
Medián veku 55
Mediánový vek 55
Medzinárodná migrácia 50
Medzipôrodný interval 32

Metóda

- extrapolačná 15
- koeficientov hláv domácností 15
- kohortno-komponentná 15

Miera 22

- detskej úmrtnosti 40
- dojčenskej úmrtnosti 40
- hrubá 21
- - celkového prírastku 51
- - migračného salda 45, 51
- - potratovosti 37
- - pôrodnosti 31
- - prirodzeného prírastku 51
- - reprodukcie 31
- - rozvodovosti 29
- - sobášnosti 25
- - úmrtnosti 39
- konečná 22
- manželskej plodnosti 32
- materskej úmrtnosti 40
- mimomanželskej plodnosti 32
- mŕtvorodenosti 40
- mužskej plodnosti 32
- neskorej novorodeneckej úmrtnosti 40
- novorodeneckej úmrtnosti 40
- opakovanej sobášnosti 25
- perinatálnej úmrtnosti 40
- plodnosti podľa veku 32
- ponovorodeneckej úmrtnosti 41
- popôrodnej úmrtnosti 41
- potratovosti podľa veku 37
- predmanželských koncepcií 33
- prvosobášnosti podľa veku 25
- reprodukcie
- - čistá 31
- - hrubá 29
- rozvodovosti

- - podľa dĺžky trvania manželstva 29

- - podľa veku 29
- skorej novorodeneckej úmrtnosti 41
- sobášnosti podľa veku 26
- špecifická 23
- tehotnosti podľa veku 33
- úhrnná 23
- úmrtnosti
- - podľa príčiny smrti 41
- - podľa veku 41
- - prvého dňa 41
- všeobecná 23
- - plodnosti 36
- - potratovosti 38
- - rozvodovosti 30
- - sobášnosti 28
- ženskej plodnosti 33

Migrácia 11, 46

- čistá 46
- ilegálna 46
- legálna 46
- medzinárodná 50
- nelegálna 46
- vnútorná 49
- vonkajšia 49
- zahraničná 50

Migračná štatistika 19

Migračné saldo 46, 51

Migračný

- obrat 47
- prírastok 47
- prúd 47
- tok 47
- úbytok 47

Migrant 47

Mimomanželská plodnosť 33

Minimálny vek pri sobáši 26

MKCH – Medzinárodná štatistická klasifikácia chorôb a pridružených zdravotných problémov 41
Mladnutie populácie 55
Modálny vek 55
 - pri sobáši 26
Modely
 - stochastické demografické 17
 - štruktúrne 17
Modus veku 55
Mŕtvonarodené dieťa 33
Mŕtvorodenosť 33
Nadúmrtnosť
 - mužov 42
 - žien 42
Narodený vyššieho poradia 33
Návrh na rozvod 29
Neformálne spolužitie 25
Nelegálna migrácia 46
Neomaltuzianizmus 11
Nepriama štandardizácia 15
Neskorá novorodenecká úmrtnosť 42
Neúplná rodina 59
Nevesta 26
Normálna dĺžka života 42
Novorodenecká úmrtnosť 42
Občianstvo 47
Objem
 - migrácie 47
 - vnútorného sťahovania 47
Obvyklý pobyt 48
Obyvateľstvo 11
 - hustota 10
 - schopné uzavrieť manželstvo 26
 - stav 13
 - pohyb 11
 - rozmiestnenie 12
Odídenec 48
Otvorená populácia 11
Ovdovení 58
Panelové zisťovanie 19
Perinatálna úmrtnosť 42
Plánovanie rodiny 59
Plodivosť 31
Plodnosť 33
 - konečná 32
 - manželská 32
 - mimomanželská 33
 - úhrnná 35
Pobyt
 - obvyklý 48
 - prechodný 48
 - trvalý 49
Počiatočný stav obyvateľstva v roku 51
Podrobné tabuľky života 16
Pohlavie 53
Pohyb
 - obyvateľstva 11
 - prirodzený 12
Ponovorodenecká úmrtnosť 42
Popôrodná úmrtnosť 42
Poproduktívny vek 55
Populácia 11
 - otvorená 11
 - reálna 12
 - stabilná 13
 - stacionárna 13
 - tabuľková 13
 - uzavretá 13
Populacionizmus 12

Populačná

- klíma 12
- politika 12
- prognóza 16
- projekcia 16

Populačné teórie 12**Populačný**

- cenzus 20
- odhad 16

Poradie 34

- narodeného dieťaťa 34
- tehotenstva 34

Poreprodukčná veková skupina 55**Poreprodukčný vek 55****Porovnávací index úmrtnosti 42****Porovnávacie ukazovatele 22****Potrat 37**

- indukovaný 38
- samovoľný 38
- spontánny 38
- umelý 38

Potratovosť 37**Povolenie na pobyt 48****Pôrod 34**

- mimo manželstva 34
- v manželstve 34

Pôrodnosť 34**Predbežné ukazovatele 23****Predmanželská koncepcia (počatie) 34****Prednosta 59****Predproduktívny vek 56****Predreprodukčná veková skupina 56****Predreprodukčný vek 56****Prechodný pobyt 48****Presídlenec 48****Presný vek 56****Priama štandardizácia 16****Príčina**

- rozvodu 29
- smrti 43
- - prvotná 43

Priemerná

- dĺžka trvania manželstva pri jeho zániku 30
- veľkosť domácnosti 59

Priemerný

- stav obyvateľstva (v období) 51

- vek 56

- - pri sobáši 26
- - (matky) pri pôrode 34
- - pri prvom sobáši 26

Prierezová analýza 17**Prierezové ukazovatele 23****Priestorový pohyb 48****Primárny index maskulinity 53****Prírastok**

- celkový 51
- prirodzený 52
- sťahovaním 47

Prirodzený

- pohyb 12
- prírastok 52

Prist'ahovaný 48**Produktívny vek 56****Prvosobášnosť 27****Prvotná príčina smrti 43****Reálna populácia 12****Reemigrácia 49****Regionálna demografia 12****Register obyvateľov 19****Reprodukčná veková skupina 56****Reprodukčný vek 34, 56**

Rodina
 - neúplná 59
 - úplná 59
Rodinný stav 58
Rok narodenia 35
Rozmiestnenie obyvateľstva
 12
Rozvedení 58
Rozvod 30
 - návrh 29
 - príčina 29
Rozvodové tabuľky 16
Rozvodovosť 30
Samovolný potrat 38
Sauvyho index 55
Sčítanie obyvateľstva 20
Sekundárny index maskulinity 54
Skorá novorodenecká úmrtnosť 43
Skrátené tabuľky života 16
Slobodní 58
Snúbenci 27
Sobáš 27
Sobášaschopné obyvateľstvo
 26
Sobáše vyššieho poradia 27
Sobášna kohorta 27
Sobáše tabuľky 17
Sobášnosť 27
Spontánny potrat 38
Stabilná populácia 13
Stacionárna populácia 13
Sťahovanie 11, 46
Starnutie populácie 56
 - zdola 57
 - zhora 57
Stav obyvateľstva 13
 - počiatočný v roku 51
 - koncový v roku 51
 - priemerný (v období) 51
 - stredný v roku 52
Stochastické demografické modely 17
Strata životného potenciálu 43
Stratené roky života úmrtím
 43
Stredná dĺžka života
 - pri narodení 43
 - v určitom veku 43
Stredný stav obyvateľstva v roku 52
Sundbärgove typy vekovej štruktúry 57
Špecifická
 - miera 23
 - ukazovatele 23
Štandardizácia 17
 - nepriama 15
 - priama 16
Štatistické
 - hlásenie 20
 - zisťovanie 20
Štatistika
 - obyvateľstva 20
 - pohybu obyvateľstva 20
 - vitálna 20
Štátny občan 49
Štruktúra
 - demografická 9
 - podľa pohlavia 54
Štruktúrne modely 17
Tabuľková populácia 13
Tabuľky
 - plodnosti 17
 - rozvodové 16
 - sobáše 17
 - úmrtnostné 18
 - života 17
 - - jednovýstupné 15

- - podrobné 16
- - skrátené 16
- - viacvýstupné 18
- Tehotenstvo** 35
- Transverzálna analýza** 17
- Transverzálne ukazovatele** 23
- Trvalý pobyt** 49
- Trvanie tehotenstva** 35
- Úbytok zo sťahovania** 47
- Úhrnná**
 - plodnosť 35
 - potratovosť 38
 - miera 23
 - - ukončených tehotenstiev 35
 - migrácia 45
 - prvosobášnosť 27
 - rozvodovosť 30
- Ukazovatele**
 - celkové 21
 - definitívne 21
 - demografické 21
 - - analytické 21
 - - základné 23
 - diferenčné 21
 - extenzitné 21
 - hrubé 22
 - intenzitné 22
 - kohortné 22
 - longitudinálne 22
 - porovnávacie 22
 - predbežné 23
 - prierezové 23
 - špecifické 23
 - transversálne 23
- Ukončenie tehotenstva** 35
- Umelé prerušenie tehotenstva** 38
- Umelý potrat** 38
- Úmrtie** 43
- Úmrtnosť** 43
 - detská 39
 - dojčenská 39
 - - na endogénne príčiny 39
 - - na exogénne príčiny 39
 - materská 39
 - neskorá novorodenecká 42
 - novorodenecká 42
 - perinatálna 42
 - podľa príčin smrti 43
 - ponovorodenecká 42
 - popôrodná 42
 - prvého dňa 44
 - skorá novorodenecká 43
- Úmrtnostné tabuľky** 18
- Úplná rodina** 59
- Uzavretá populácia** 13
- Vdovci** 58
- Vdovy** 58
- Vek** 57
 - (matky) pri pôrode 35
 - dokončený 54
 - mediánový 55
 - minimálny pri sobáši 26
 - modálny 55
 - modálny pri sobáši 26
 - poproduktívny 55
 - poreproduktívny 55
 - predproduktívny 56
 - predreproduktívny 56
 - presný 56
 - pri sobáši 27
 - priemerný 56
 - - (matky) pri pôrode 34
 - - pri prvom sobáši 26
 - - pri sobáši 26
 - produktívny 56
 - reprodukčný 34, 56
- Veková**
 - pyramída 57
 - štruktúra 57

Vekový medián 55
Veľkosť
- populácie 13
- rodiny 59
Viacčlenná nerodinná domácnosť 60
Viacnásobné občianstvo 49
Viacnásobný pôrod 35
Viacvýstupné tabuľky života
18
Vitálna štatistika 20
Vnútoraná migrácia 49
Vonkajšia migrácia 49
Všeobecná miera 23
- plodnosti 36
- potratovosti 38
- rozvodovosti 30
- sobášnosti 28
Výberové zisťovanie 20

Vydaté 58
Vyst'ahovaný 49
Zahraničná migrácia 50
Záchovná hodnota 13
Základné demografické ukazovatele 23
Zánik manželstva 30
Získanie občianstva 50
Zisťovanie 19
- panelové 19
- štatistické 20
- výberové 20
Znaky života 36
Ženatí 58
Ženích 28
Žiadateľ o azyl 50
Živonarodené dieťa 36
Živorodenosť 36

Vydal: **Inštitút informatiky a štatistiky**
Dúbravská cesta 3, 845 24 Bratislava

V edícií: **Akty**

Pod číslom: **2**

Počet strán: **72**

Počet výtlačkov: **300**

Tlač: **STATIS Bratislava**

6-2005-A/2